

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויקרא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כז

(תרגום הפשו')

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

ויקרא

א. נדר קטן והביא גדול

בהלכות מעשה הקרבנות¹ פוסק הרמב"ם: הנודר גדול והביא קטן לא יצא, קטן והביא גדול יצא, כיצד אמר הרי עלי עולה או שלמים כבש והביא איל או שנדר עגל והביא שור, גדי והביא שעיר, יצא.

המקור לדברי הרמב"ם הוא (כמובא ב"כסף משנה"), דברי המשנה במסכת מנחות³: הנודר גדול והביא קטן לא יצא (לכל הדעות). קטן והביא גדול (כאן קיימת מחלוקת – לפי דעת רבנן) יצא, ולדעת רבי לא יצא, והרמב"ם פוסק כרבנן.

הרמב"ם מציין דוגמאות "כבש והביא איל .. עגל והביא שור, גדי והביא שעיר", כי פסקו של הרמב"ם ש"שקטן והביא גדול יצא" אמור רק כאשר מדובר על אותו מין⁴, (ולא בשני מינים שונים)⁵, כפי שהוא מדגיש במפורש בהמשך הפרק⁶.

דרוש הסבר: כיצד יוצאים ידי חובה באיל כאשר נדר "הרי עלי עולה או שלמים כבש" וכדומה, והרי יש ציווי⁷ "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת"⁸. וכיון שנדר "קטן", כגון כבש, עליו לקיים את נדרו, ועשית כאשר נדרת, וכאשר הוא מביא גדול, כגון "איל" במקום "כבש"⁹, הרי לא קיים "כאשר נדרת"?

(1) רפ"ט.

(2) להעיר שבפרשת קרבנות בפרשתנו מתחיל בקרבנות נדבה (פרש"י פרשתנו א, ב. וראה גם פרש"י ב, א), ורק אח"כ (ד, א ואילך) באו הדינים כו' ע"ד קרבנות חובה [אלא שבאמצע קרבנות נדבה בסוף הפרשה ע"ד מנחות, בא גם ע"ד מנחת חובה אחת (ב), יד"טז. וראה גם פרש"י שם, (ב)]. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

(3) קו, ב.

(4) ראה גם פ' רבינו גרשום שם סע"ב. רש"י שם קו, א ד"ה כחידאה.

(5) ראה תוס' שם קו, סע"ב ד"ה ורבי. ושקו"ט במפרשים ובהנמקן לקמן הערה 10.

(6) שם ה"ט. וראה ראב"ד וכס"מ שם.

(7) תצא כג, כד.

(8) והרמב"ם מונה אותה במנין מ"ע של תורה (הל' נדרים פ"א ה"ד. סהמ"צ (ומנין המצוות בריש ס' היד) מ"ע דד).

(9) ראה ב"ק (סה, ב): טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו. וראה תוד"ה איל שם.

וישנם שני אופנים להסביר זאת:

(א) מצד ה"גברא" – הנודר – כאשר האדם נודר להביא קטן, סביר לומר שכוונתו לא היתה שייביא דוקא קטן ולא גדול, אלא שלא יביא פחות מכך. כוונתו היתה להביא קטן לפחות¹⁰. ולכן, כאשר הוא מביא גדול, הרי הוא מקיים נדרו, כי גם לכך כוון.

(ב) מצד ה"חפצא" – אמנם, הנודר אמר והתכוון לקטן, כבש וכדומה, אך כיון ש"יש בכלל מרובה מעט"¹¹, (כשם ש"יש בכלל מאתים מנה"¹²), הרי בהביאו גדול, (איל במקום כבש וכדומה), נכלל בכך גם קטן (אלא שהוא מוסיף על נדרו) ולפיכך נדרו מתקיים.

ב. מחלוקת דומה במנחות ובקרבנות

ברם, אין די בכך:

כעין מחלוקת זו מופיעה לפני כן במשנה לגבי מנחות¹³: "פירשתי מנחה של עשורונים ואיני יודע כמה פירשתי, יביא ששים עשרון, רבי אומר יביא מנחות של עשורונות מאחד ועד ששים", בטעם למחלוקת זו מובאות בגמרא¹⁴ מספר דעות, ולבסוף מובאת דעת רב אשי "בקטן והביא גדול קמפלגי (=חולקים) רבנן סברי: קטן והביא גדול יצא (וזה אי נמי לא נדר אלא שלשה עשורונות ומייתי חמשה לנדרו יצא"¹⁵, כלומר, אף אם נדר שלשה בלבד והביא חמשה, קיים נדרו) ורבי סובר: לא יצא", וממשיכה הגמרא ואומרת, "והא איפלגו בה

(10) ראה ביאור הרי"פ פ"ע ל"א לסהמ"צ ר"ג ח"א עשה קפ"קפה בסופו (תג, א).

(11) ל' רש"י מנחות שם, ב ד"ה ממה נפשך. רע"ב מנחות פ"ג מ"ו בטעם דרבנן. וכ"כ בקרית ספר להמב"ש על הרמב"ם כאן הטעם דיצא.

(12) ב"ק ע"ד, א. ב"ב מא, ב. וש"נ. רמב"ם הל' עדות פ"ג ה"ג.

(13) מנחות קד, ב.

(14) שם קו, ב.

(15) פרש"י שם. ומסיק בפרש"י שם, ולא בעי אתנויי מידיו (והיינו, מסקנת הגמ' – דעת ר' אשי). וראה רע"ב במשנה מנחות שם מ"ב ד"ה יביא ובתוספת חדשים שם.

בתורה²¹ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן... וכן הוא אומר²² כל חלב לה'...²³ יותר מכן: לגבי קרבן נאמר²⁴, שיש להביא „מבחר נדריכם”²⁵,

ואם נקבל את הסברות שלעיל, יוצא לכאורה, שכאשר נודרים קטן צריך מלכתחלה להביא גדול, ולפחות נדאי לעשות כך, מצד „כל חלב לה'”²⁶.

אך מפשטות לשון הרמב"ם „קטן והביא גדול יצא” (שאף אינו מתבטא כאן כפי שאומר בהמשך לגבי נדבה²⁷, כלשון המשנה²⁸, „אם נדר כבש ונפסל אם רצה יביא בדמיו איל”²⁹) מובן, שאין זו ההלכה לכתחלה, אלא³⁰ רק בדיעבד יצא³¹.

לגבי קרבן עולה ויורד המובא על ארבעה חטאים³² נאמר בספר החינוך³³, ש„אם הוא עני

חדא זמנא (=והרי כבר נחלקו במחלוקת זו לפני כן) דתנן קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא”, ומשיבה הגמרא „צריכא, דאי אתמר בהא (=צריך לציין מחלוקת זו שוב, כי אילו היתה מופיעה רק לגבי המנחה) בהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומץ הוא (=היינו אומרים שכאן סוברים רבנן כך, משום שבין במנחה גדולה ובין במנחה קטנה מקריבים קומץ אחד)¹⁶ אבל התם דקא נפיש אימורין (=אך שם, שמוקריבים אימורים רבים) אימא (=נאמר) מודו ליה לרבי („אימורין דגדול נפישו מדקטן, ואיכא למימר לא הכי נדר בההוא קאמר (רבנן) לא יצא הנפיש אימורין דדידיה”¹⁶), ואי אתמר בההיא (=ואילו היתה מחלוקת זו מופיעה רק לגבי הקרבנות, היינו חושבים) בההיא קאמר רבי, אבל בהא אימא מודי להו לרבנן (=שבקרבנות סובר רבי כך, אבל לגבי מנחות הוא מסכים לדעת רבנן) צריכא”.

וכיון שיש דעה שמשום „אימורין דגדול נפישו מדקטן ואיכא למימר לא הכי נדר”¹⁷ ואין סוברים ש„בכלל מרובה מועט”, אין סביר לומר שהחידוש בטעמה של ההלכה מדוע „קטן והביא גדול יצא” הוא משום „בכלל מרובה מועט”¹⁸. וכן אין כל כך ברור לומר, שהחידוש הוא שהאדם „הכי נדר”, כאשר לא כך אמר.

ג. בקרבן הגדול אין קרבן קטן

כן נדרש ביאור:

לפי שני האופנים שלעיל (א) שהאדם הגביל מלכתחלה רק את הכמות המינימלית, (ב) שיש בכלל מרובה מועט – סביר לומר, שכאשר „נדר קטן” מותר מלכתחלה להביא „גדול”.

וכיון ש„הרוצה”¹⁹ לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין²⁰ שיביא ממנו הרי נאמר

(16) פרש"י שם.

(17) ובפרט לפי רגמ"ה שם (קו, סע"ב), „דאימורין דפר נפישו מדעגל דהוה לגבה טפי ממה דנדר”, ולא כפרש"י, ואיכא למימר לא הכי נדר”.

(18) וראה לקמן הערה 37.

(19) רמב"ם סוף הל' איסורי מבה.

(20) ראה רמב"ם הל' מזה"ק פ"טו ה"ג ובלח"מ שם ה"ג.

(21) בראשית ד, ה.

(22) פרשתנו ג, טז.

(23) וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 26 ואילך.

(24) ראה יב, יא.

(25) פרש"י שם. וראה פרש"י למשנה מנחות קה, ב (ד"ה הגדול), בטעם הדין „פירשתי ואינו יודע מה כו' הגדול שבהן הקדש” – דמסתמא מוטב שבהן הקדש דכתיב מבחר נדריכם”. וראה רמב"ם (ולח"מ) שם. וראה לקו"ש ח"ב ע' 130 והערה 11 שם. וש"נ. לקו"ש חט"ז שם. ובארוכה לקמן ע' 10 ואילך.

(26) ובמשכ"כ ממש"ה הר"ש (והרא"ש) גבי „מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא” (נגעים פי"ד מ"ב): אפילו לכתחילה מביא ותבא עליו ברכה – שהרי שם מדובר בקרבן שהתורה חייבתו בזה קרבן עשיר או עני. וראה לקמן בפנים. ובביאור הר"פ שבעה ערה 10, 34.

(27) הל' מעשה הקרבנות שם ה"ז.

(28) מנחות קה, סע"א.

(29) ועד"ז כתב (במשנה ו) ברמב"ם שם באיל „איל זה עולה ונפל בו מום אם רצה יביא בדמיו כבש”.

(30) אף ש"ל שמדבר כאן רק בדיון הנדר וקיומו ולא בדיון (הנוסף) דכל חלב לה'; וכדלהלן ברמב"ם שם ה"ד. אבל שם מובן זה בלשונו גופא, ואינו חייב להביא היפה השמן ביותר שאין שם למעלה ממנו אלא יביא הבינוני ואם הביא הכחוש יצא ידי נדרו”. ולהעיר שהרמב"ם כתב כאן „יצא” סתם, ולא כמו בה"ב וה"ד „יצא ידי נדרו”.

(31) ולכאורה י"ל דלשון „יצא” הוא איידי דתני ברישא לא יצא תנא כפיפא יצא (וכמ"ש הר"ש והרא"ש (שבעה ערה) 26) לגבי לשון המשנה נגעים שם). אבל לכא' אי"ז מספיק לתרץ בנוגע להרמב"ם, שהוא בתראי (לגבי המשנה) והו"ל לפרש יותר, ובפרט ע"פ הידוע גדול דיוק לשונו בספרו.

(32) פרשתנו ה, ו ואילך.

(33) מצוה קכג.

ולהעיר, שבמנין המצוות בתחלת ספר היד החוקה³⁸ מציין הרמב"ם רק ענין אחד – „לקיים אדם כל מה שיוציא בשפתיו...” – כי שם סגנונו קצר ביותר.

אמנם, לשון זו של הרמב"ם היא על-פי לשון הפסוק „מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת”, ודרכו של הרמב"ם בספר היד היא לצטט לשון הפסוקים. אך בכל זאת החוק קצת לומר כך, אם אין מכך שום מסקנה להלכה.

ולכן סביר לומר, שאין זה סתם כפל לשון, אלא יש כאן שני חיובים ודינים שונים: (א) שישמור מוצא שפתיך (מוצא שפתיך תשמור), (ב) ויעשה כמו שנדר (ועשית כאשר נדרת).

ההסבר לכך הוא: בכל נדר יש שני ענינים: (א) דיבור בפה – המילים שנאמרו בפי הנודר. (ב) תוכן הדיבור, משמעות הנדר וכוונתו.

ואלו הם שני הענינים שבפסוק: (א) מוצא שפתיך תשמור – המילים שדיבר בפיו. (ב) ועשית כאשר נדרת – לקיים את תוכן הנדר.

ה. רבי – מוצא שפתיך; רבנן – כאשר נדרת

לפי זה יש להסביר את המחלוקת בין רבי לבין רבנן לגבי מי שנדר קטן והביא גדול האם יצא או לא יצא ידי חובתו, שמחלוקת זו תלויה באופן שבו מגדירים את החובה של „ועשית כאשר נדרת”:

רבי סובר שמתחשבים רק ב„מוצא שפתיך”, ושתוכן הנדר – „כאשר נדרת” מוגדר בהתאם לניסוח של הנדר בדיבור בפה.

ואילו רבנן סוברים שהעיקר הוא – „ועשית כאשר נדרת”, לקיים את תוכן הנדר, למרות שאין זה כל כך בהתאם לדיבור הפה – מוצא שפתיך. כלומר, קיום הנדר בדיוק לפי „מוצא שפתיך” אינו מעכב.

וכל אחד מהם נוקט לשיטתו, כפי שאנו מוצאים במספר מקומות בגמרא מחלוקת בין רבי לבין רבנן לגבי ביטוי המופיע בתורה ובדברי חז"ל, וכן בלשון בני אדם – שלדעת רבי הכוונה היא כפשוטו ממש בכל הפרטים, דברים ככתבן.

והביא כשבה או שעירה לא יצא ידי חובה, והטעם לפי שאחר שהא"ל ברוך הוא ריחם עליו ופטרו בכך אינו בדין שידחוק עצמו להביא ביותר ממה שתשיג ידו³⁴.

אך ענין זה אינו קשור לכאן, כי שם מדובר על קרבנות אשר (א) חובה עליו מן התורה, ולא משום נדרו, ודוקא בכך מתאימה דעת ספר החינוך שלעיל. (ב) קרבן עשיר ועני הם במינים שונים: בהמות, עופות, ועד דלי דלות המביאים מנחה, שהיא עשירית האיפה סולת.

אך בעניננו מדובר על קרבן אשר (א) מובא מפני נדרו, (ב) מדובר על קטן וגדול באותו מין³⁵.

ומכך מובן, שכאשר נדר קטן אין הוא מתכוון גם לגדול, וכן לגבי ה„חפצא” – קרבן גדול אינו כולל את הקרבן הקטן. ומובן ההבדל בין זאת לבין האמירה שיש בכלל מאתים מנה: שם הכוונה היא לעצם המציאות שבכלל מאתים יש מנה, אך בעניננו, כאשר מקריבים שור אין בתוכו במציאות³⁶ עגל³⁷.

ולפי זה שבה ומתעוררת הקושיה – מהו הטעם של ההלכה „קטן והביא גדול יצא”?

ד. שישמור מוצא שפתי ויעשה כמו שנדר

כדי להבין זאת יש לבאר תחלה את לשונו של הרמב"ם ב„כותרת” של הלכות נדרים – שהמצוה היא „שישמור מוצא שפתי ויעשה כמו שנדר”, שהרי, לכאורה, זוהי אריכות מיותרת וכפל לשון.

34) וכבר הקשה עליו (במנחת חינוך ו) בהגהות משנה למלך לחינוך שם (נדפס בסוף הספר). וראה ביאור הר"פ פערלא שם מ"ע קמ"קמה (שפה, ב) דמפרש הכוונה בחינוך דלא יצא ידי חובתו כראוי.

35) ראה ביאור הר"פ פערלא (הנ"ל הערה 10).

36) ראה לעיל הערה 9.

37) ולשון (רש"י ו)זרע"ב שכתב כן בטעם דרבנן „בכלל מרובה מועט” (את"ל שהכוונה כפשוטו – אבל ראה לקמן הערה 42), אולי י"ל כי ס"ל דגם למסקנא הנודר קטן והביא גדול הוא מצד האימורין דנפיש, ובהו אפ"ל דבכלל מרובה מועט. משא"כ להרמב"ם י"ל דס"ל שהוא מצד כללות הקרבן – איל במקום כבש (ולא רק מצד האימורין שמקריבין ע"ג המזבח), ובהו לא מתאים (כי"כ) לומר „בכלל מרובה מועט”.

ב. מצות עשה של תורה" שאומר הרמב"ם⁴³ "שיקיים אדם.. נדרו בין שהיה מנדרי איסור בין שהיה מנדרי הקדש" מביא הרמב"ם שני פסוקים: שנאמר⁴⁴: מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ונאמר⁴⁵: ככל היוצא מפיו יעשה.

ההבדל בין שני פסוקים אלו הוא: הפסוק "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת" עוסק בנדרי הקדש, ואילו הפסוק "ככל היוצא מפיו יעשה" עוסק בנדרי איסור⁴⁶, כפי שרואים ברמב"ם עצמו, שבמנין המצוות בתחלת ספר היד החזקה, כאשר הוא מצטט רק את הפסוק "מוצא שפתיך תשמור ועשית", הוא אומר שהמצוה היא – "לקיים אדם כל מה שיוציא בשפתיו מקרבן או בצדקה וכיוצא בזה", ואינו מזכיר נדרי איסור.

ועל-פי האמור לעיל (בסעיף ו'), מובן ההבדל בלשון הפסוקים – לגבי נדרי איסור נאמר רק "ככל היוצא מפיו יעשה", ואילו בנדרי הקדש נאמרים שני פרטים, "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת":

ההבדל בין נדרי איסור לבין נדרי הקדש הוא: בנדרי איסור נוצר האיסור רק מדיבורו של האדם, שלולא אמירתו אין האיסור קיים, ולכן החובה בנדרים אלו היא לקיים "ככל היוצא מפיו יעשה", שהרי דיבורו הוא היוצר את האיסור.

לעומת זאת בנדרי הקדש, הרי הנדר גורם לכך שהחובה הקיימת בתורה – חובה של קרבן לה' או של צדקה וכדומה – תחול על האדם, [וכפי שהוסברו בהרחבה⁴⁷ דברי הרמב"ם בסוף הלכות נדרים: אמרו חכמים כל הנודר כאילו בנה במה, ואם עבר ונדר, מצוה להשאל על נדרו כדי שלא יהא ממשול לפניו, במה דברים אמורים בנדרי איסור, אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן ולא ישאל עליהן אלא מדוחק, שנאמר⁴⁸ נדרי לה' אשלם –

שבנדרי הקדש, הרי על ידי נדרו לא זו

ולדעת רבנן אין הכרח לקבל את הדברים כפשטות הלשון בכל הפרטים, אלא בהתאם לתוכנם הכללי בלבד, כפי שדובר בהרחבה³⁹.

1. הכוונה – מין הצאן

וכך בענייננו – "קטן והביא גדול.. הרי עלי.. כבש והביא איל":

מצד "מוצא שפתיך" – הרי הוא אמר "הרי עלי.. כבש", שאינו כולל איל, כדלעיל. אך מצד תוכן הנדר, שהוא נדר לה'⁴⁰, שעל כך יש ציווי "כל חלב לה'" ו"מבחר נדריכם", הרי כוונתו היא להביא קרבן לה' ממין הצאן. אמירתו בפיו "כבש" היתה רק משום גורם שולי, משום שלא השיגה ידו וכדומה, אך הכוונה באמרו "כבש" היא – מין הצאן⁴¹.

ולפיכך: לדעת רבי, שמתחשבים רק ב"מוצא שפתיך", הרי גדול במקום קטן לא יצא – נדרו היה לגבי "קטן", ואין הוא יכול לצאת ידי חובת נדרו בהביאו קרבן אחר שאינו "מוצא שפתיך" (אלא גדול).

אך לדעת רבנן מתחשבים בעיקר בתוכן נדרו – "ועשית כאשר נדרת", ולפיכך, למרות שמלכתחילה אין אומרים שיביא גדול (איל) במקום כבש), כי נאמר בפסוק "מוצא שפתיך תשמור", ומלכתחילה צריך להביא כ"מוצא שפתיך" –

אך כאשר הביא גדול, איל, הוא מקיים "ועשית כאשר נדרת", ומקיים בכך את מצות התורה⁴², משום שהפרט "מוצא שפתיך תשמור" אינו מעכב.

2. נדרי הקדש ונדרי איסור

כדי להסביר טוב יותר את פסק הרמב"ם כסברת רבנן יש להקדים ולבאר:

39) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"י"ז ע' 29. ובארוכה – שם ע' 33 ואילך (ובהנמנן שם).

40) ראה תהלים קטז, יד. שם, יח. וראה רמב"ם סוף הל' נדרים, הובא לקמן בפנים סעיף ז.

41) וע"ד הנודר סתם מביא מן הגדולים (רמב"ם הל' מע"ט פט"ו ה"ג – ראה לח"מ שם).

42) וי"ל דוודי גם הכוונה בנדרי (רש"י ו)הרע"ב בדעת רבנן, "יש בכלל מרובה מועט".

43) הל' נדרים פ"א ה"ד.

44) תצא כג, כד.

45) מטות ל, ג.

46) כפשטות החילוק בהפרשיות דמטות ותצא שם.

וראה רדב"ז לרמב"ם שם.

47) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט ע' 367.

48) נסמן לעיל הערה 40.

חסד הבורא שלקח ממנו תמורה .. דמו (של הקרבן) תחת דמו, נפש תחת נפש...". קרבן הוא במקום גופו ונפשו, כי על ידו מוסר הוא את כל גופו ונפשו לה'.

זאת ועוד: מהותו של הקרבן היא ענין התשובה, כפי שמוכן גם מדברי הרמב"ן הנ"ל, שהתשובה היא מעל לכל המצוות, ולכן על ידי התשובה מתכפרים כל הפגמים שנוצרו עקב העבירות ואי־קיום מצוות עשה.

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך שפרשת הקרבנות פותחת בקרבנות הבאים בנדר ובנדבה, כפי שאומר רש"י מיד בתחלת הפרשה⁵⁷ „בקרבנות נדבה דיבר הענין", ורק לאחר מכן ממשיכה התורה בקרבן חטאת ואשם – קרבנות חובה,⁵⁸

כי על ידי הקרבנות מתקרב היהודי כולו לה', וענין זה אינו מתבטא כל כך בקרבנות חובה, שמשום שהם חובה ניכר בהם בעיקר קיום ציווי ה' להביא חטאת או אשם על חטא וכדומה, אלא דוקא בקרבנות נדבה, שיהודי מתקרב לה' בנדיבות לבו.

ט. כוונת הנודר – התקרבות כללית לה'

לפי זה יש לבאר בעניננו מדוע הנודר קטן והביא גדול יצא:

כאשר יהודי נודר להביא קרבן, הרי אין כוונתו לקיים מצוה פרטית מסויימת – „מוצא שפתיך תשמור" וכדומה – אלא, כדלעיל, בכוונתו לקיים את הענין הכללי של הקרבת עצמו, התמסרותו המוחלטת לקדוש־ברוך־הוא,

כדברי חז"ל⁵⁹ לגבי המילה „נפש"⁶⁰ המופיעה בקרבן מנחה של נדבה, „אמר הקדוש־ברוך־הוא מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני".

ויש לומר, שההוספה „מעלה אני עליו"

בלבד שחלה עליו חובה של נדר, אלא חלה עליו חובה מן התורה – של קרבן וצדקה וכדומה, נוצר כאן חפצא של מצוה, ולכן „לא ישאל עליהן...".

ולכן קיימת בנדרי הקדש (לפי פסק הרמב"ם כדעת רבנו), גם ההלכה „ועשית כאשר נדרת" – שמקיימים את הנדר כאשר מתבצעת כוונת הנדר (כקרבן לה', או צדקה וכו'), אף כאשר אין זה בדיוק כ„מוצא שפתיך"⁴⁹.

ח. קרבן – התקרבות לה'

ההסבר לכך בפנימיות הענינים הוא:

ידוע, שקרבן הוא מלשון קירוב⁵⁰. ומהות הקרבנות היא – „אדם"⁵¹ כי יקריב מכם קרבן לה', קירובו של היהודי לקדוש־ברוך־הוא, כשהוא מקרב ומקריב את כוחותיו וכשרונותיו לקדוש־ברוך־הוא.

וזהו ההבדל בין הקרבנות לבין מצוות אחרות: המצוות הן „איברים וגידים" פרטיים, רמ"ח מצוות עשה הן כנגד רמ"ח איברים⁵², ושס"ה מצוות לא תעשה הן כנגד שס"ה גידים⁵³, ובכל מצוה – מצוה מלשון צוותא וחייבור – מקשרים איבר או גיד מסויים⁵⁴ אל הקדוש־ברוך־הוא⁵⁵.

ואילו מהותם של הקרבנות היא שהיהודי מתמסר כולו, ומתקרב כולו לה'.

ענין זה מודגש גם לפי הסברו של הרמב"ם⁵⁶ מדוע מכפרים הקרבנות, „שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא

49 ובפרט ד, נדרים ונדבות .. אם גמר בלבו ולא הוציא בשפתיו כלום חייב כיצד גמר בלבו שזו עולה או שבייא עולה הרי"ו חייב להביא שנאמר .. בנדיבות לב יתחייב להביא. וכן כל כיצא בזה מנדיי קדשים ונדבות" (רמב"ם הל' מעה"ק פי"ד הי"ב).

50 ראה ס' הבהיר ס'ל' מו (קט). ועייג"כ זח"ג ה, רע"א. שול"ה מס' תענית (רי"א, ב). פעי"ח ש' התפלה פ"ה.

51 כתורת אדה"ו (היום יום" י"ב אדר שני. ועוד).

52 רמב"ם בסוף הקדמתו לספר היד ובהקדמתו לשהמ"צ (ממכות כג, סע"ב. וראה תנחומא תצא ב).

53 זח"א קע, ב.

54 נוסף על ענין הכללי – קדשנו במצותיו, הצוותא.

55 ראה לקרית עה"פ תמוס תה" (בצבים מה, ג).

56 פרשתנו א, ט. וראה גם של"ה שם – מרקנטי.

57 ראה בהנשמן בעהרה 2.

58 ראה גם לקרית [המתורגם] חיי"ו ע' 13 ואילך.

59 מנחות קד, ב. הובא בפרש"י פרשתנו ב, א (בשינויים).

60 פרשתנו שם.

בדומה למבואר⁶¹ אודות הקשר שבין יראה תתאה (קבלת עול) לבין יראה עילאה. ולכן „והביא גדול” – זה מביא לידי הקרבה וקירוב באופן של גדלות, שגם בגלוי ובכל כוחות נפשו הוא מתקרב לגמרי לה’.

ועל ידי עיסוק בתורת הקרבנות הרי כאילו הקריב קרבן⁶² ו„תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם”⁶³, ומכך „כאילו” נגרם ל„נבנה מקדש” בפועל, בביאת משיח צדקנו, ושם „הקריב קרבן” בפועל, ויותר מכך – נקריב לפניך כמצות רצונך⁶⁴, בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו ממש.

(משיחת י”ג תשרי תשמ”ה)

כוונתו שיש לו בכך גם נתינת כח מלמעלה, הענין של „הקריב נפשו” נעשה בדרגה גבוהה יותר מכפי שביכולתו להגיע בכחותיו ועבודתו שלו, והוא מגיע לדרגה ש„הקדוש־ברוך־הוא מעלה עליו”,

ולכן בקיום מצוה מסויימת זו הוא נכלל במצוה הכללית – צוותא וחיבור כללי של היהודי אל הקדוש־ברוך־הוא על ידי נדבת והקרבת הקרבנות.

ולכן חשוב כאן בעיקר הענין הכללי, התמסרותו המוחלטת של היהודי והתקרבותו לה’ לגמרי.

י. „קטן” ו„גדול” ברוחניות

לפי זה יש לבאר את המילים „קטן” ו„גדול” ברוחניות:

בתחלת עבודתו הרוחנית שרוי היהודי במצב של קטנות, אך כיון שמדובר בענין הקרבנות, בקירוב כל נפשו לאלקות, ובהקרבת עצמו, הרי זהו קירוב וקרבת „גדול”,

לזכות

ב”ק אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

☞ ☞ ☞

ויה”ר שעי קיום הוראת

ב”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ’ביאת דוד מלכא משיחא’

☞ ☞ ☞

יחי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה

בשורת הגאולה

יא.

מצינו בגדעון ש"בימיו¹ היו ישראל בצרה והי' הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות . . . כיון שנמצא זכות בגדעון שלמד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך, שנאמר וירא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכחך זה, בכח זכות שלמדת על בני", "אמר הקב"ה, יש בך כח ללמד סניגוריא על ישראל, בזכותך הם נגאלים"².

. . . הלימוד זכות בנוגע לקירוב וזירוז הגאולה – שכיון שכבר „כלו כל הקיצין“³, עוד בזמן הגמרא, ועאכו"כ לאחרי אריכות וקושי הגלות במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה ועדיין לא בא . . . ובנוגע לתשובה („אין הדבר תלוי אלא בתשובה“³) – כבר עשו תשובה, שהרי אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה (לא רק פעם אחת, אלא) כמה פעמים במשך ימי חייו, שעי"ז נעשה „בשעתא חדא וברגעא חדא“⁴ מרשע גמור צדיק גמור, כפס"ד הגמרא⁵ שהמקדש את האשה „על מנת שאני צדיק (גמור)⁶“ אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה – הרי בודאי ובודאי שמשיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש, אשר, כדאי הוא לימוד זכות זה לגאול את ישראל, ובפרט שנוסף על הלימוד זכות, ה"ז גם פס"ד של כו"כ רבנים ומורייהוראה בישראל, וכיון שהתורה „לא בשמים היא“⁷, הרי, פס"ד זה בב"ד של מטה מחייב כביכול ומזכה גם את ב"ד של מעלה, וכן יקום!

(1) תנחומא שופטים ד.

(2) יל"ש שופטים רמז סב.

(3) סנהדרין צז, ב.

(4) זח"א קכט, סע"א.

(5) קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

(6) ע"פ גירסת האור זרוע סקי"ב.

(7) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

* * *

בימינו אלה, שמאז כלה חמתו בביהמ"ק, ולאחרי "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁸, ולאחרי כל הגזירות והשמדות ר"ל ור"ל שסבלו בני באריכות וקושי הגלות האחרון, ובפרט גזירת השואה בדור האחרון, בודאי נעשה הצירוף והזיכוך בשלימות, "די והותר" – נעשה הענין ד"סמך מלך בבל"⁹ אך ורק באופן של טוב הנראה והנגלה לעיני בשר, ובלשון חז"ל¹⁰ שהקב"ה אומר לישראל "בני אל תתייראו, כל מה שעשית¹¹ לא עשיתי אלא בשבילכם. . הגיע זמן גאולתכם!"

ובדורנו זה (ובפרט בשנה זו, "הי' תהא שנת נפלאות אראנו") צריכה להיות עיקר ההדגשה. . בהענין ד"סומך נופלים", לחזק ולעודד את רוחם של בני. . כולל ובמיוחד – החיזוק והעידוד ע"י האמונה בביאת המשיח ובטחון גמור ש"הנה זה (משיח צדקנו) בא"¹², וההוספה בהכנה לביאתו ע"י התשובה וקיום התומ"צ, ובלשון ההכרזה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹³, "שובה ישראל עד ה' אלקיך, והכן עצמך ובני ביתך לקבל פני משיח צדקנו הבא בקרוב ממשי"¹⁴.

(משיחות ש"פ ויחי (ועשרה בטבת יהפך לשמחה) תנשא)

(8) תניא רפל"ז.

(9) יחזקאל כד, ב.

(10) יל"ש ישעי' רמז תצט.

(11) כולל גם הפעולה דמלך בבל שאינו אלא כגרון ביד החוצב בו.

(12) שה"ש ב, ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

(13) אג"ק שלו ח"ה ס"ע שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ועוד.

(14) "היום יום" – ט"ו טבת.

יב.

לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל עומדים אנו בסוף זמן הגלות, לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין"¹, וכבר עשו תשובה, ובלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (לפני עשרות שנים) שכבר סיימו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"², ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו³.

* * *

גם לאחרי קושי ואריכות הגלות האחרון במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה (שלא בערך לגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנה) – מציאותם של "בני ישראל" היא בעצם למעלה מגלות, וכל רגע נוסף שנמצאים בגלות ה"ז באופן ד"הבאים מצרימה"⁴, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים"⁵, ועומדים הם בתוקף האמונה והבטחון שתיכף ומיד יקיים הקב"ה הבטחתו "פקד פקדתי אתכם"⁶ בגאולה האמיתית והשלימה, ובפרט כששומעים ממשה רבינו שבדורנו⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכו"כ לאחרי שישנה גם השלימות דארבעים שנה, "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ועומדים בשנת הנ"א (ה'תשנ"א), ר"ת (הי' תהא שנת) נפלאות אראנו.

ולכן, יש לעודד ולחזק את רוחם של בני"ע"י ההכרזה שהקב"ה

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) שיחת שמחת תרפ"ט.

(3) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(4) שמות א, א.

(5) שמו"ר ריש פרשתנו (פ"א, ד). תנחומא שם ג.

(6) שמות ג, טז.

(7) ראה ב"ר פנ"ו, ז: "אין דור שאין בו כמשה". וראה זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט (קיב,

רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד. שם אגה"ק ביאור לסי' ז"ך בסופו.

(8) תבוא כט, ג.

הוספה / בשורת הגאולה

אומר בכל יום באופן דחדש ממש „פקד פקדתי אתכם“, ומשיח צדקנו „עומד אחר כתלנו“⁹, והנה זה בא¹⁰, ויש להתכונן לקבל את פניו ע"י ההוספה בקיום התומ"צ, כפס"ד הרמב"ם¹¹ (בעל יום ההילולא דכ"ף טבת, מוצש"ק זה) שע"י „מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה“.

(משיחות ש"פ שמות, י"ט טבת תנש"א)

9) שה"ש ב, ט.

10) שם ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

11) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות
התגלותו של הרבי מלך המשיח

*

נתרם ע"י

הרוצה בעילום שמו

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>